

6 КРВАРЕЊЕ

6.1 Видови на крварење

Крварење претставува истекување на крвта надвор од крвните садови.

Во зависност од видот на повредените крвни садови, крварењето може да биде: артериско, венско и капиларно.

Артериско крварење	Крвта е со светло - црвена боја, а истекувањето е во вид на пулсирачки млаз.
Венско крварење	Крвта е со темно - црвена боја, а истекувањето е во вид на постојано лиење.
Капиларно крварење	Крвта е со светло - црвена боја, а истекувањето е во вид на оросување.

Во однос на интензитетот, односно количината на загубената крв, крварењето може да биде: обилно и слабо.

- Обилното крварење доведува до хеморагичен шок ! (види Шок, страна 40)

Во однос на тоа дали крвта истекува кон надвор, или кон внатре во организмот (телесни празнини, или органи) крварењето може да биде надворешно, или внатрешно.

Надворешно крварење	Крварењето е видно и може со различни постапки да се стави под контрола.
Внатрешно крварење	Крварењето е невидливо и во поголем број од случаите потребна е хируршка интервенција за негово сопирање.

6.2 Начини на сопирање на обилно крварење

Надворешното артериско крварење, во зависност од интензитетот, се контролира (сопира) со следните постапки:

- со притискање (дигитална компресија);
- со компресивен завој;
- со поставување на повеска;
- со инструмент.

Внимавајте:

- Ако повредениот загуби свест, ослободите ги дишните патишта и проверете го дишењето.

- Силното крварење може да биде со големи последици, ако не се контролира може да води кон појава на шок и загуба на свест;
- Крварењето од уста, нос и лице можат да го отежнат дишењето;
- При санирање на крварењето, секогаш проверете дали има страно тело во раната и внимавајте да не го притиснете.

При постапка за запирање на крварење задолжително користете заштитни ракавици!

Прва помош

1

Соблечете ја облеката или скинете ја за да ја откриете раната.

2

На раната ставете стерилна газа или компресивен завој и притиснете ја со прсти. Притискајте на раната за да го запрете крварењето.

3

Подигнете го повредениот екстремитет за да го намалите крварењето.

4

Помогнете му на повредениот да легне. Бидејќи е можна појава на шок, подигнете ги двете нозе на повредениот.

5

За да го одржите притисокот, цврсто замотајте ја раната со завој. При замотување, не ја престагајте преврската за да не дојде до сопирање на крвната циркулација. Ако забележите дека се појавила крв на газата, преку неа ставете друга.

6

Проверувајте ја циркулацијата на секои 10 минути.

7

Ако циркулацијата е загрозувана, разлабавете ја преврската.

8

Повикајте ИМП и следете ги виталните знаци до нејзиното пристигнување.

6.2.1 Сопирање на крварењето со притискање (дигитална компресија)

Техника

– Со прстите силно притиснете го крвниот сад над местото на повредата, односно крварењето.

Карактеристично за овие точки е следното:

– тие се лоцирани во вратот, горните и долните екстремитети,

- големите, артериски крвни садови се поставени површно.

Големите артериски крвни садови лежат во коскен жлеб. Со притискањето на соодветната артерија во овие точки, се прекинува доводот на крв до местото на повредата.

Оваа постапка се применува при силни крварења од екстремитетите и главата. Сопирањето на крварење со оваа постапка има привремен карактер. Може да се применува како помош од друго лице и како самопомош.

6.2.2 Сопирање на крварењето со компресивен завој

Оваа преврска се поставува тогаш кога раната крвари, иако е покриена со нормална преврска. Се применува на сите делови на телото, освен вратот, стомакот и седалната регија.

Компресивниот завој не смее да биде ниту премногу лабав, ниту премногу стегнат. Доколку е премногу лабав, крварењето не престанува. Доколку е премногу стегнат, го компромитира крвотокот под местото на неговото поставување.

Постапки при поставување компресивен завој

- 1** На местото на раната ставате стерилна газа.
- 2** На газата поставате тврд предмет којшто ќе врши притисок (компресија) врз раната (завој, запалка, парче дрво и сл.).
- 3** Преку тврдиот предмет поставате кружен завој, којшто ќе го притиска тврдиот предмет и ќе го сопира крварењето.
- 4** Направете дигитална компресија на артерискиот крвен сад пред поставувањето на компресивниот завој, доколку е потребно.
Важно:
Не смеете да го вадите компресивниот завој доколку се натопа со крв.
- 5** Над него поставате уште еден тврд предмет и уште една кружна преврска.

6.2.3 Сопирање на крварењето со поставување на повеска

Повеска се поставува само во случај на делумно, или потполно откинат екстремитет. Поставувањето на повеската многу пати е неправилно и е поврзано со компликации. Повеска којашто слабо стега го зголемува крварењето, затоа што доведува до венски застој, а не ја ком-

примира артеријата. Долготрајно поставената повеска, или повеската којашто врши силно стегање доведува до оштетување на меките ткива и нервите заради недоволната артериска перфузија на ткивата.

Внимание!!!

Времето на поставувањето на повеската мора да се забележи. Повеската не смее да стои подолго од 120 мин.

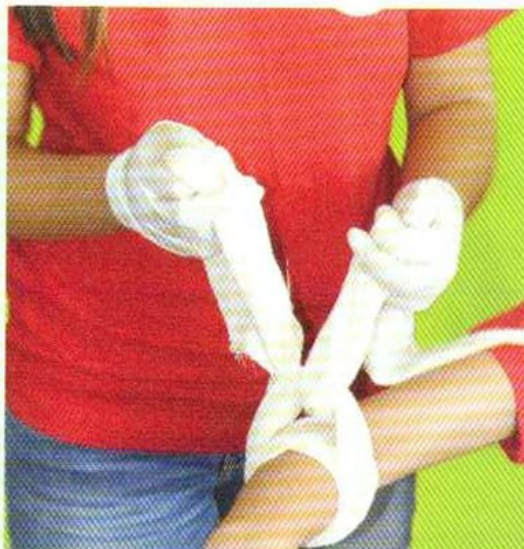
Како повеска може да ни послужи гумената манжетна од апарат за рачно мерење на крвен притисок. Манжетната од апаратот поставете ја над повредата и напумпајте ја до вредност којашто е за 50 mmHg повисока од систолниот притисок на повредениот.

Триаголната марама може да се користи за оваа намена.

Поставување на подвеска со триаглеста марама:

1

Замотајте ја триаголната марама околу екстремитетот и направете јазол.

2

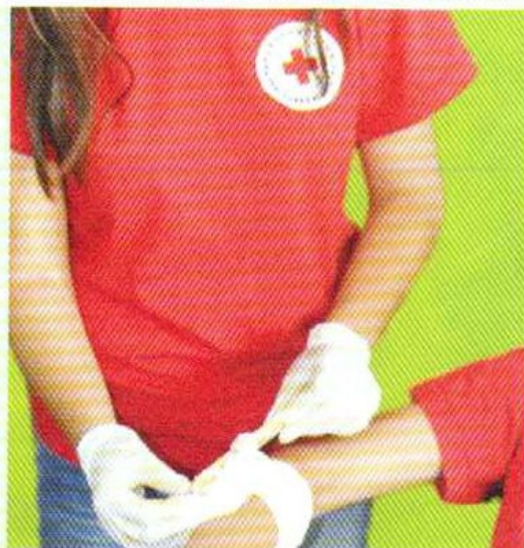
Поставете дрвено стапче, или сличен тврд предмет во јазолот.

3

Внимателно вртете го дрвеното стапче, или сличен тврд предмет, додека крварењето не престане.

4

Фиксирајте го дрвеното стапче, или сличниот предмет за да не се одмота.

5

Покријте ја раната со стерилна газа.

6

Поставете го повредениот во шок положба (положба на грб со подигнати нозе).

При потешки крварења, нозете треба да бидат подигнати нагоре. Со тоа, се постигнува прераспределба на крвта од долните екстремитети кон срцето (автотрансфузија). Оваа позиција се нарекува позиција на џебно ноже.

Еднаш поставената повеска не смее да се ослободи на местото на несреќата, или за време на транспортот на повредениот. Таа се ослободува по приемот на повредениот во болница.

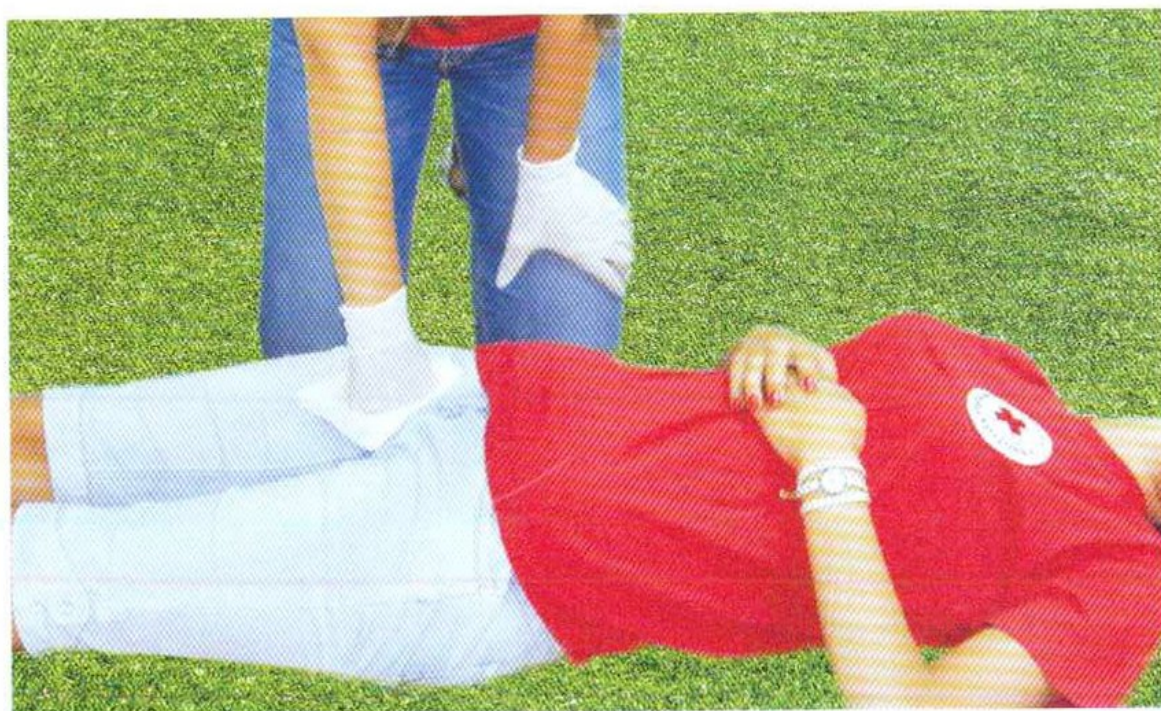
Други прирачни предмети коишто се употребуваат како повеска се: колан, пластично или гумено црево и др. Овие предмети треба да имаат доволна ширина. Пред нивното поставување, под повеската поставете неколку слоеви на мека ткаенина (газа, крпа и сл.).

6.2.4 Сопирање на крварењето со директно притискање на местото на крварењето

При обилно крварење постои можност за сопирање со директно притискање на местото на крварењето.

- На местото на крварењето поставете неколку слоеви на стерилна газа и директно притискајте го со прсти или со тупаница.

6.3 Крварење од нос

Ваша цел е да:

- Се сопре крварењето
- Да се одржи слободен дишниот пат

Прва помош

- 1** Поставете го повредениот во седната положба и со наведната глава за да може крвта да истекува низ носниците.
- 2** Притиснете на мекиот дел на носот и држете 10 минути. Смирете го повредениот и помогнете му ако е потребно.
- 3** По 10 минути проверете дали крварењето сопрело.
- 4** Ако не сопрело кажете му на повредениот повторно да го притисне носот двапати по 10 минути.
- 5** Откако ќе престане крварењето, повредениот се уште нека биде наведнат а вие избришете го местото околу носот со млака вода.
- 6** Советувајте го да мирува неколку часа и да избегнува напрегање.
- 7** Ако крварењето престане и повторно се појави по извесно време помогнете му на повредениот да го повтори притисокот на носот.
- 8** Ако крварењето е силно или долготрајно повеќе од 30 минути помогнете му да стигне до болница.

6.4 Крварење од уво

Може да е резултат на перфорација (пукање) на ушното тапанче, поради инфекции, удар по главата од страна или при експлозија.

Симптомите се:

- болка, глувост и можна појава на вртоглавица
- присуството на бистра течност или водникава крв укажува на тешка скриена повреда на главата.

Ваша цел е:

- да се погрижите за транспорт на повредениот до болница.

Прва помош

1	Помогнете му на повредениот да се смести во полуседната положба со главата навалена кон повредената страна за да истекува крвта.
2	Држете на увото стерилна газа или компреса.
3	Не го затварајте увото.
4	Повредениот однесете го во болница.

6.3 Внатрешно крварење

Крварењето во внатрешните телесни празнини може да биде последица на повреда како на пример: скршеница или удар со тап предмет, но може да се јави и спонтано на пример при крварење од чир на желудник. Главната опасност при внатрешното крварење е појава на шок. Покрај тоа, крвта може да се насобере околу органите на пр.: во мозокот или белите дробови и да ги оштети поради нивен притисок.

Посомневајте се на внатрешно крварење ако:

- повредениот покажува знаци на шок без видлив губиток на крв.
- има крварење од телесните отвори на пример нос, уши или уста.
- крварењето може да се појави и од уретрата или анусот.

Знаците на крварење се разликуваат во зависност од местото на крварење.

Препознавање:

- На почетокот бледа, ладна, влажна и леплива кожа, ако крварењето е подолготрајно тогаш кожата станува цијанотична;
- Брз, слаб пулс;
- Жед;
- Збунетост, вознемиреност, раздразливост;
- Можен е губиток на свест;
- Крварење од телесните отвори;
- Болка;
- Податоци за неодамнешна повреда или болест на повредениот.

Прва помош - се применуваат истите постапки како кај шок.

